

ΑΠΟΨΗ

Πώς και πόσο πρέπει να αυξηθούν οι αποδοχές

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ**

Στην παγκόσμια οικονομία, η οποία αρχίζει να μοιάζει σιγά σιγά με αρένα ρωμαϊκών εποχών και ανταγωνισμό χωρίς κανόνες, το μεγάλο ερώτημα σήμερα είναι πώς το πλέγμα υψηλών δασμών που μόλις ανακοίνωσε ο πρόεδρος των ΗΠΑ θα εφαρμοστεί, εντείνοντας τους κινδύνους κρίσης στον άμεσο ορίζοντα και αλλάζοντας τους κανόνες στη συνέχεια. Στη χώρα μας, η οικονομική και πολιτική επικαιρότητα κυριαρχήθηκε, περίπου στο ίδιο διάστημα, από τις αυξήσεις αποδοχών στον δημόσιο τομέα, όπως στον τομέα άμυνας και άλλους ενστόλους, που ανακοινώθηκαν ή που θα εξεταστούν μελλοντικά.

Καμία αμφιβολία δεν υπάρχει πως κύριο ζήτημα της οικονομικής πολιτικής είναι η αύξηση των εισοδημάτων των πολιτών. Ιδίως σε μια χώρα όπου αυτά υποβιάστη-

καν βίαια κατά τη δεκαετή κρίση χρέους. Ο στόχος της ανάπτυξης δεν μπορεί να είναι άλλος από τη συστηματική αύξηση των μέσων εισοδημάτων, συνοδευόμενη από δύο άλλες συνθήκες: ενίσχυση του πλέγματος ασφαλείας για όσους συστηματικά ή παροδικά δεν έχουν επαρκή εισοδήματα, καθώς και συνθήκες για οικονομική κινητικότητα, ώστε όλοι να έχουν πρόσβαση στις απαραίτητες ευκαιρίες. Συνεπώς, ο στόχος για περαιτέρω αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων κατά την επόμενη διετία είναι όχι απλώς θεμιτός, αλλά και κομβικός.

Εάν όμως η αύξηση των εισοδημάτων γίνεται χωρίς να παρακολουθεί τα θεμελιώδη οικονομικά μεγέθη, μπορεί να υπονομεύσει την πορεία της οικονομίας. Αυτό ισχύει ασφαλώς για μια οικονομία σε αναζήτηση μακροπρόθεσμης δυναμικής, όπως η δική μας, ξεφεύγοντας από χρόνιες αδυναμίες.

Και ισχύει διπλά όταν ο διεθνής ορίζοντας επιβαρύνεται απότομα. Αυτό μπορεί να το δει κανείς είτε κατά μέσον όρο είτε στις διαδι-

Αυτονομία, η ανάκαμψη της οικονομίας πρέπει να διαχυθεί ως αύξηση εισοδημάτων. Όμως, σε μια χώρα που ουσιαστικά πτώχευσε πριν από λίγα χρόνια, οι όποιες αποφάσεις για απολαβές πρέπει να είναι προσεκτικές.

και μέσων. Κατά μέσον όρο, γιατί σε μια οικονομία η αύξηση των εισοδημάτων δεν μπορεί να «τρέξει» συστηματικά πο-

γρήγορα από την παραγωγικότητα. Και στις διαδικασίες, γιατί είναι σημαντικό οι αμοιβές να είναι ανάλογες της προσπάθειας και την προσφοράς των εργαζομένων και όχι της πολιτικής πρόσβασης.

Μόνο πολύ πρόσφατα, στη δημόσια συζήτηση υπήρξαν ερωτήματα για το πώς ο κατώτατος μισθός θα μπορούσε να αυξηθεί περισσότερο, τι επιδότηση θα μπορούσαν να λάβουν παλαιότεροι συνταξιούχοι, αν θα πρέπει να επιστραφούν στους δημοσίους υπαλλήλους ο 13ος και ο 14ος μισθός και αν η αύξηση των αποδοχών στο ένστολο προσωπικό του υπουργείου Άμυνας θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλους. Αυτονομία, η ανάκαμψη της οικονομίας πρέπει να διαχυθεί ως αύξηση εισοδημάτων. Όμως, σε μια χώρα που ουσιαστικά πτώχευσε πριν από λίγα χρόνια, οι όποιες αποφάσεις για απολαβές πρέπει να είναι προσεκτικές. Δύο ακόμη σχετικές παρα-

τηρήσεις είναι κομβικές. Πρώτον, η ανάκαμψη της οικονομίας, μετά και την πανδημία, σε όρους ΑΕΠ συστηματικά υπερβαίνει τους μέσους ευρωπαϊκούς όρους – όμως στηρίζεται πρωτίστως σε μεγέθυνση της απασχόλησης και των επενδύσεων, χωρίς ακόμη να καταγράφεται σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας. Δεύτερον, το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, που είχε ουσιαστικά μηδενιστεί μετά τα μνημόνια, έχει επιστρέψει σε υψηλά επίπεδα, σηματοδοτώντας πως η αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων δεν θα είναι εύκολη.

Όσα συμβαίνουν σήμερα στην παγκόσμια οικονομία επιτάσσουν επιφυλακή και προσαρμογές. Οι εξελίξεις αναμένονται ταραχώδεις, στις πραγματικές αγορές όσο και στις χρηματοπιστωτικές. Οι οικονομίες που θα κερδίσουν είναι όσες θα ενισχύσουν τις επενδύσεις σε τομείς υψηλής αξίας

και τη θεσμική τους λειτουργία. Δημοσιονομικά, στη χώρα μας, σαφής προτεραιότητα πρέπει να είναι η μείωση της φορολογίας των μισθωτών, που έχει αυξηθεί σε πραγματικούς όρους λόγω του πληθωρισμού. Στον δημόσιο τομέα, οι αποδοχές είναι γενικά χαμηλές και πρέπει να αυξηθούν, αλλά σε συνάρτηση με την αναδιοργάνωση υπηρεσιών και αλλαγή προτεραιοτήτων, που θα υποβοηθείται και από ψηφιακές υποδομές. Η οικονομία μας έχει ανακάμψει ισχυρά, υστερεί όμως ακόμη σε παραγωγικότητα και απασχόληση. Δεν μπορεί να είναι αμέριμη μπροστά στις νέες παγκόσμιες αναταράξεις και θα είναι χρήσιμο να τοποθετηθεί ως προς αυτές και σε θέση άμυνας και για να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που θα είναι μεγάλες.

Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής ΙΟΒΕ και καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.